

Zavlečené rostliny na pozemcích přádelny vlny „Mosilana“ n. p. v Brně

Eingeschleppte Pflanzen im Areal der Wollspinnerei „Mosilana“ in Brno (Brünn)

Josef Dvořák* a František Kühn**

Vysoká škola zemědělská, Zemědělská 1, Brno

Došlo 23. března 1964

Abstrakt — In Gärten des Betriebes „Mosilana“ im Areale der Fabrik, welche mit bei der Sortierung und Reinigung von Wolle gewonnenen Abfällen gedüngt wurden, zeigte sich eine Reihe von eingeschleppten Pflanzen. Im Jahre 1962 wurden die Gärten verbaut. In den Jahren 1962 und 1963 verwendete J. Dvořák denselben Abfall zur Düngung seines Gartens in Kuřim. Die hier gefundenen neuen Pflanzen führen wir im Anhang an. Die Keimfähigkeit der Samen blieb trotz des Transportes und Lagerns der Wolle aufrechterhalten. Der Abfall wird sonst auf öffentlichen Schuttplätzen abgelagert, von wo die weitere Verbreitung dieser Pflanzen nicht ausgeschlossen ist.

Na upozornění ing. Elfena z národního podniku „Mosilana“ v Brně na Radlase jsme sledovali v letech 1958—61 zavlečené rostliny v zahrádkách zaměstnanců na území závodu. Zahrádky byly hnojeny odpadem po třídění vlny. V závodě se zpracovává vlna většinou zahraničního původu, zejména australská a jihoamerická. V roce 1962 byly tyto zahrádky zrušeny a prostor zastavěn. V roce 1962 a 1963 sledoval J. Dvořák zavlečené rostliny na pozemku v Kuřimi, který pohnojil tímtož odpadem po třídění vlny. Zde nově nalezené rostliny uvádíme zvlášť jako dodatek. Část odpadu odebírají též zahrádkáři k hnojení svých zahrádek v kolonii v Brně — Černých Polích, kde jsme některé nové cizí rostliny objevili v roce 1963 (viz dodatek). Většinou se odpad po třídění vlny vyváží na veřejné skládky.

Odpad po třídění vzniká v třídárně, kde balíky vlny jsou po částech rozloženy na třídící stoly které sestávají z dřevěných listů. Při třídění vlny na kvalitu propadávají skulinami mezi listami písek a hlína spolu s ostatními nečistotami a semeny. Tento odpad je zachycován v plachtách upevněných pod třídícími stoly. V odpadu jsou i plody nebo semena s háčky nebo podobným přichytnými výrůstky, které vlnaři nazývají souborně „řepíky“ (srov. *Agrimonia*).

V odpadu byly též nalezeny asi 15 cm velké plody *Proboscidea Jussieu* STEUDEL (tropická Sev. Amerika, podle Probst v Stř. Evropě dosud 3 adventivní nálezy s vlnou).

Odpad po třídění vlny používali zaměstnanci podniku jako hnojivo k velkoplodým jahodám ve svých zahrádkách v areálu podniku. Zarývali jej do země koncem léta a počátkem podzimu před sázením jahod. Na podzim se pak na záhonech objevovalo množství semenáčků *Potentilla supina*, *Chenopodium pumilio*, *Hibiscus trionum*, *Xanthium spinosum*, *X. strumarium*, *Centaurea solstitialis*, různých trav aj. Část těchto semenáčků přetrvala zimu a vykvétala koncem příštího jara, část semen vyklíčila až na jaře.

Uvádíme seznam zavlečených rostlin¹⁾, které byly na pozemcích určeny. Za názvem druhu uvádíme světové rozšíření (údaje o šíření s vlnou ve střední až západní Evropě podle Probst 1949, údaje o výskytu v ČSSR podle Dostála 1958) a poznámky o výskytu na pozemcích podniku „Mosilana“ v Brně. Podrobné výčty adventivních lokalit druhů neuvádíme, protože vzhledem k původu semen z odpadu n. p. „Mosilana“ nepředpokládáme souvislost námi uvedených rostlin s jinými adventivními lokalitami.

Papaveraceae: *Papaver hybridum* L. — Středomoří, Kanárské ostrovy, Maroko, Stř. Evropa, Jihozáp. Asie, Sev. Afrika, N. Zéland. PROBST uvádí 2 adventivní nálezy s vlnou (Skotsko). V ČSSR planě na jižním Slovensku.

Amaranthaceae: *Amaranthus lividus* L. subsp. *lividus* — Brazílie, Čína, adventivně např. Düsseldorf. V zahrádkách „Mosilany“ byl velmi častý.

* Adresa: Kuřim u Brna, Farského č. 226. ** Vysoká škola zemědělská, Brno.

Amaranthus lividus L. subsp. *adscendens* (LOIS.) THELL. — téměř kosmopolit. Podle PROBSTA běžně na lokalitách rostlin zavlekaných s vlnou. PROBST uvádí 5 lokalit z Německa, Skotska. V ČSSR roztroušeně v teplých oblastech na rumištích, kolem hnojišť, u silážních jam, a v okopninách.

Amaranthus crispus (LESP. et THÉV.) TERR. — Argentina, zavlečen Španělsko, Francie, Itálie, Madarsko, Rumunsko, Jugoslávie, Sev. Amerika, Uruguay. PROBST uvádí 10 adventivních nálezů s vlnou z Francie a Německa. V ČSSR ojediněle zavlekan.

Chenopodiaceae: Chenopodium urbicum L. — Evropa, severně až j. Norsko, sever. evr. části SSSR, Sibiř, kavkazské republiky SSSR. PROBST uvádí 5 adventivních nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, j. Švédska. V ČSSR se vyskytuje planě na rumištích a v polích v nížině a podhůří.

Chenopodium pumilio R. Br. (= *Ch. carinatum* auct. plur. europ., non R. Br.) — Austrálie, N. Zéland, N. Kaledonie, zdomácnělá v Sev. Americe. PROBST uvádí 25 adventivních lokalit s vlnou ze Švýcarska, Německa, Moravy, Belgie, j. Skotska, j. Švédska; většinou se vyskytoval opakovaně po více let. U nás zavlekaný a místy v nížině zdomácnělý (např. Břeclavsko) v obcích a na písčitých polích. V zahrádkách „Mosilany“ byl každoročně velmi častý.

Chenopodium microphyllum T. — Austrálie. Ze Stř. Evropy a z ČSSR není známý.

Bassia tricuspis F. v. M. — Austrálie. Ze stř. Evropy a ČSSR není známý.

Rosaceae: Potentilla supina L. — Mírné a teplejší oblasti sev. polokoule, j. Afrika. PROBST uvádí 1 adventivní nález s vlnou z Francie. V ČSSR roste roztroušeně na rumištích a na polích v nížině až podhůří. V zahrádkách „Mosilany“ byla každoročně častá.

Papilionaceae: Medicago arabica (L.) ALL. — Středomoří až záp. Evropa, jih evr. části SSSR, Kavkaz, Iran, Kanárské ostrovy, zavlečená v S. a J. Americe, N. Islandu, N. Zélandu. PROBST uvádí 50 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, Francie, j. Skotska, j. Švédska; ve většině případů šlo o opakovaný výskyt po více roků. V ČSSR ojediněle zavlekaná. Na pozemcích „Mosilany“ byla pozorována každoročně, avšak většinou jen vegetativní.

Medicago hispida GAERTN. — Již. až záp. Evropa, Př. až Stř. Asie, Habeš, S. Afrika, Kanárské ostrovy, Madeira, Azory. Zavlečená a zčásti též zdomácnělá v Belgii, Holandsku, Dánsku, Skandinávii, Stř. Evropě, j. Africe, Austrálii, N. Zélandu. PROBST uvádí mnoho adventivních nálezů s vlnou z celé střední a západní Evropy. V ČSSR ojediněle zavlečená.

Medicago hispida GAERTN. subsp. *denticulata* — jihových. Evropa, jihozáp. Asie. PROBST uvádí asi 30 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, j. Skotska, j. Švédska.

Trifolium incarnatum L. — Kulturní rostlina původem z jižní a jihozáp. Evropy, pěstovaná v teplejších oblastech celé Evropy, též v ČSSR.

Trifolium resupinatum L. — Středomoří až Přední Asie, Azory, Kanárské ostrovy, Madeira, zavlečený na N. Zélandě. Pěstuje se hlavně v Př. Asii jako pícnina. PROBST uvádí adventivní nálezy s vlnou z 8 lokalit po celé stř. Evropě. V ČSSR se pěstuje pokusně, občas též zplaňuje, udán např. z Brna.

Trifolium striatum L. — Evropa, sz. Afrika, Madeira. PROBST uvádí adventivní nálezy s vlnou z 3 lokalit ve stř. Evropě. V ČSSR roste planě dosti vzácně na pastvinách a ladech v nížině a podhůří.

Trifolium tomentosum WILLD. — Středomoří až Př. Asie. PROBST uvádí adventivní nálezy s vlnou z 4 lokalit po celé stř. Evropě, výskyt vždy opakovaně po více let. Z ČSSR se neuvádí.

Trigonella ornithopodioides DC. — Jižní Evropa. Ze stř. Evropy a z ČSSR se neuvádí.

— Rostliny z čeledi *Papilionaceae* určil J. S o j á k, Praha. —

Oxalidaceae: Oxalis cernua THUNBG. — Jižní Afrika. Z Stř. Evropy a z ČSSR se neuvádí.

Umbelliferae: Targuienia latifolia (L.) HOFFM. — Středomoří, Stř. Evropa až střední část evropské části SSSR, jihozáp. Asie, zavlečená v Sev. Americe. PROBST uvádí 1 adventivní nález s vlnou ze Švýcarska. V ČSSR vzácně jako polní plevel na j. Slovensku.

Cruciferae: Brassica campestris L. subsp. *campestris* — Plané formy jsou rozšířeny v Eurasii mimo sever; v ČSSR se uvádějí jen kulturní formy.

Roripa islandica BOB. — Evropa, Asie, Afrika bez jižní Afriky, Ameriky, Austrálie, N. Zéland, Polynesie. PROBST uvádí 2 adventivní nálezy s vlnou ze Švýcarska. V ČSSR roste planě od nížiny do hor.

Sisymbrium irio L. — Středomoří, Orient až Vých. Indie, sev. Afrika až Kanárské ostrovy, zavlečený v Americe. PROBST uvádí 5 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, j. Skotska, j. Švédska. V ČSSR zřídka zplaňuje v teplých oblastech. Na pozemcích „Mosilany“ byl jedním z nejčastějších rostlin. Objevuje se též často na příjezdové silnici k zahrádkářské kolonii v Brně — Černých Polích.

Sisymbrium strictissimum L. — Sev. Středomoří, jihových., záp. až stř. Německo, stř. část evropské části SSSR, zavlečený v Belgii, Anglii. V ČSSR roste planě roztroušeně v nížině a podhůří.

Malvaceae: Hibiscus trionum L. (Byly zastoupeny žluté kvetoucí a růžově kvetoucí formy.) — Záp. Středomoří až Istrie, Dolní Rakousko, jižní Morava a Slovensko, jihozápad a jih evr. části SSSR, zavlečený nebo zdomácnělý v Stř. Evropě, Asii až Číně, Africe, S. Americe, Austrálii. PROBST uvádí adventivní nálezy s vlnou z 8 lokalit ze Švýcarska, Německa a již. Švédska, většinou opakovaně po více roků. Též na pozemcích „Mosilany“ častá po všechny roky.

Plagianthus glomeratus BTK. — Austrálie. V Stř. Evropě a ČSSR není známý.

Boraginaceae: Cynoglossum officinale L. — Od pohoří j. Evropy a j. Asie po Irsko, Skandinávii, Zabajkál, zdomácnělá v S. Americe. V ČSSR planě dosti častá v teplejších krajích.

Verbenaceae: Verbenā bonariensis L. — Jižní Amerika, zavlečený ve všech světadílech, v Evropě např. Hamburk. Z ČSSR se neudává.

Labiatae: Marrubium vulgare L. — Středomoří až Stř. Asie, zdomácnělý na Kanárských ostrovech, Sev., Stř. a Již. Americe, Austrálii. PROBST uvádí adventivní nálezy s vlnou ze 14 lokalit ze Švýcarska, Německa, již. Skotska, j. Švédska, většinou opakovaně po více let. V ČSSR rudérální v nejteplejších krajích. Na pozemcích „Mosilany“ byl častý a vyskytoval se po všechny roky.

Stachys annua L. — Velká část Evropy kromě severu a severovýchodu, Středomoří až Zabajkazi. PROBST uvádí adventivní nálezy s vlnou z 5 lokalit ze Švýcarska, Německa a Belgie. V ČSSR v teplejších krajích hojně jako polní plevel.

Stachys recta L. — Od Španělska přes Stř. Evropu a stř. část evr. části SSSR po Kavkaz a M. Asii. V ČSSR planě hojná na xerothermních lokalitách teplých oblastí.

Compositae: Ambrosia elatior L. — Sev. Amerika. V ČSSR ojediněle zplaňuje.

Ambrosia trifida L. — Sev. Amerika, zavlečená v Evropě, Haiti. Z ČSSR není udávána.

Carthamus lanatus L. — Jižní Evropa, Záp. Asie, Egypt, Sev. a Jižní Amerika, zavlečená na N. Zélandě. PROBST uvádí adventivní nálezy s vlnou z 9 lokalit ve Švýcarsku, Německu, Holandsku, j. Skotsku. V ČSSR planě na jižním Slovensku (Dolní Pohroní).

Centaurea solstitialis L. subsp. *eusolstitialis* GUGL. — Jižní a jihových. Evropa, záp. a stř. Asie, zavlečená též v stř. a sev. Evropě, sev. Africe, zdomácnělá v Sev. Americe, Argentině, Austrálii, N. Zélandu. PROBST uvádí adventivní nálezy s vlnou ze 14 lokalit ve Stř. Evropě ze Švýcarska, Německa, Francie, V. Británie, j. Švédska, někde opakovaně po více let (Derendingen). V ČSSR vzácně zplanělá v nejteplejších krajích. Na pozemcích „Mosilany“ byla velmi častá po všechny roky.

Cotula australis HK. — Austrálie, Tasmánie, N. Zéland, zavlečená v j. Africe, Chile, San Francisku. PROBST uvádí adventivní nálezy s vlnou ze 7 lokalit ze Švýcarska, Německa, Skotska. Z ČSSR se neudává.

Cryptostemma calendulaceum R. BR. — Jižní Afrika, zavl. Austrálie, Tasmánie, N. Zéland. PROBST uvádí adventivní nálezy z 9 lokalit ze Švýcarska, Německa, Skotska. Na pozemcích „Mosilany“ byly semenáčky velmi časté; kvetoucí byla nalezena v Kuřimi 1963 a v Brně—Černých Polích 1965. Z ČSSR se dosud neudává.

Hypochoeris glabra L. (formy s drobnými úbory) — Skoro celá Evropa (kromě východní), Malá Asie, Sýrie, sev. Afrika, zdomácnělá v již. Africe, S. Americe, Austrálii. PROBST uvádí adventivní nálezy zavlečené s vlnou z 10 lokalit ze Švýcarska, Německa, Holandska, Skotska. V ČSSR jako polní plevel zřídka v záp. polovině státu v nížině až podhůří.

Xanthium strumarium L. — Téměř kosmopolit. PROBST uvádí ve Stř. Evropě z 5 lokalit, často opakovaně po více let. V ČSSR v teplejších krajích na rumišťích a jako polní ulevel.

Xanthium spinosum L. (formy s krátkými ostny a formy s dlouhými ostny) — Kosmopolit. PROBST uvádí adventivní nálezy s vlnou z asi 40 lokalit ze Švýcarska, Francie, Itálie, Německa, Moravy atd., většinou opakovaně po více let. V ČSSR je zdomácnělá jako rudérální v teplejších krajích. Na pozemcích „Mosilany“ byla velmi častá po všechny roky. Objevovala se též např. 1963, 1964, 1965 na příjezdové silnici k zahrádkářské kolonii v Brně—Černých Polích.

Silybum marianum L. — Středomoří, Př. Asie, Madeira, Kanárské ostrovy, často zavlékána ve Stř. Evropě (též kultivovaná jako okrasná nebo léčivá), v Sev. a J. Americe, Austrálii a N. Zélandě. PROBST uvádí adv. nálezy s vlnou z 8 lokalit ze Švýcarska, Francie, Německa, Holandska. V ČSSR vzácně kultivovaná, a vzácně zplaňuje v teplejších krajích, např. u Šlapanic u Brna byla udávána po několik desetiletí. Na pozemcích „Mosilany“ se objevovaly často na podzim růžice listů.

Cyperaceae: Cyperus rotundus KUNTH. — Záp. Evropa, Středomoří, Balkán, záp., stř. a vých. Asie, Indie, Afrika, S. a J. Amerika, Austrálie. PROBST uvádí 2 adventivní nálezy s vlnou z Německa. Z ČSSR se neudává.

Gramineae: Tribus Aveneae: Aira caryophylla L. — Záp., sev. a vých. Evropa, Středomoří, Kanárské ostrovy, Madeira, Habeš, Zabajkazi, Kapsko, S. a J. Amerika (zde původní?), zdomácnělá na N. Zélandu. PROBST uvádí 1 adv. nález s vlnou a z j. Švédska. V ČSSR vzácně planá na lehkých půdách nížiny a podhůří.

Tribus Phalarideae: Phalaris brachystachys LINK. — Středomoří až Mezopotámie, Madeira.

Kanárské ostrovy. PROBST uvádí 4 adv. nálezy s vlnou ze Švýcarska, Holandska a Německa, V ČSSR nalezena vzácně zplanělá (Brno).

Phalaris canariensis L. — Záp. Středomoří. Kulturní plodina, dříve i u nás kultivovaná (ptačí zob), dnes u nás jen pokusně pěstovaná, a ojediněle zplaňující na rumišťích. PROBST uvádí 7 adv. nálezů po celé stř. Evropě, zavlečených s vlnou.

Phalaris minor RETZ. — Středomoří, Orient, jihozápadní Asie, Egypt, Kapsko, zavlečená Uruguay, N. Zéland. PROBST uvádí 17 adv. nálezů s vlnou po celé stř. Evropě, na některých lokalitách každoročně (Derendingen). Z ČSSR se neuvádí.

Phalaris paradoxa L. — Kanárské ostrovy, Madeira až Orient, sev. Afrika a j. Afrika, Habeš. PROBST uvádí 4 adv. nálezy s vlnou z Belgie, Švýcarska, Německa, Skotska. V ČSSR vzácně zavlečená.

Tribus *Agrostideae*: *Gastridium lendigerum* (L.) GAUD. — Jižní Anglie, Španělsko, Francie, Sev. Afrika, Madeira, Kanárské ostrovy, k vých. až Sicílie, Cyrenaika, Habeš, zavlečená Kalifornie, Chile, N. Zéland, Tasmánie. PROBST uvádí 7 adventivních nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, Anglie, Belgie. Z ČSSR se neudává.

Polypogon Monspeliensis DESF. — Středomoří, Afrika, záp., již. a vých. Asie, zavlečený ve všech kontinentech. PROBST uvádí 25 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, Anglie, již. Švédska, Belgie, místy každoročně (Derendingen). V ČSSR vzácně zavlečený (Smíchov).

Tribus *Festuceae*: *Vulpia myuros* (L.) GMEL. — Stř. a J. Evropa, Př. Asie až Himálaj, Habeš, Sev. Afrika, Kanárské ostrovy, již. Afrika. PROBST uvádí asi 20 adv. nálezů s vlnou ve Švýcarsku, Německu, j. Skotsku, j. Švédsku; většinou se objevovala opakovaně. V ČSSR roztroušeně planě v nížině až podhůří.

Glyceria stricta HK. — Austrálie, N. Zéland. Ze Stř. Evropy a z ČSSR není znám.

Lolium rigidum GAUD. — Jižní Eurasie, k severu až j. Švýcarsko; zavlečen na N. Zélandu. PROBST uvádí 4 adv. nálezy s vlnou ze Švýcarska, Německa, j. Skotska. V ČSSR kdysi zavlečen u Prahy.

Pholurus incurvus SCHNITZ et THELL. — Pobřeží záp. až severozáp. Evropy, Středomoří, Př. Asie až Irán, Austrálie, N. Zéland. PROBST uvádí 3 adv. nálezy s vlnou ze Skotska, Německa. Z ČSSR se neudává.

Schismus calycinus CASS. — Španělsko, j. Francie, Maroko, Kanárské ostrovy, Makedonie, Kapsko (zde zavlečen?). PROBST uvádí 6 adv. nálezů s vlnou z Francie, Německa. Z ČSSR není znám.

Tribus *Bromeae*: *Anisantha rubens* (L.) NEVSKI—Španělsko, j. Francie, Itálie až Řecko, Krym, Kavkaz, Mezopotámie, s. Afrika, Kanárské ostrovy. PROBST uvádí 6 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, Francie a j. Skotska. Z ČSSR se neudává.

Bromus macrostachys DESF. — Španělsko, Itálie, Balkán, Př. až Stř. Asie až Sibiř, Afghanistan, Turkestan, sev. Afrika. PROBST uvádí 13 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Francie, Německa, Polska, Belgie, j. Skotska. V ČSSR vzácně zavlečen (Zlíchov v Praze).

Bromus madritensis L. — Středomoří až Orient, až Anglie, Krym, Př. Asie až Iran, Arábie; zavlečen N. Zéland. PROBST uvádí 9 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, Francie, Belgie, j. Skotska. V ČSSR nalezen zplaněný na Smíchově v Praze.

Bromus scoparius L. — Středomoří (Španělsko, Sardinie, Sicílie, Balkán, Kréta), sev. Kavkaz, Př. Asie až Afghanistan, sev. Afrika. PROBST uvádí 7 adv. nálezů zavlečených s vlnou z Francie, Německa, j. Skotska.

Tribus *Hordeae*: *Hordeum marinum* WITH. subsp. *eumaritimum* HAY. — J. a záp. Evropa až Babylon, Irán; zavlečen též Amerika, N. Zéland. PROBST uvádí pro druh 25 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, Skotska, j. Švédska, obvykle opakovaně po více let. V ČSSR vzácně zavlečený.

Tribus *Eragrostideae*: *Eragrostis cilianensis* LINK. — Subtropy a tropy obou polokoulí. PROBST uvádí 17 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, Belgie, někde každoročně (Derendingen). V ČSSR planě na písčinách na j. Slovensku, zavlečená i jinde.

Eragrostis peregrina WIEGAND. — Vých. Asie. V ČSSR zplaněle nalezena v Praze.

Eragrostis suaveolens BECHER. — Jihových. Evropa až Balchaš. Ve stř. Evropě a v ČSSR není udávána.

Tribus *Chlorideae*: *Chloris radiata* Sw. — Tropická j. Amerika, N. Zéland. PROBST uvádí asi 25 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, j. Švédska. Z ČSSR se neudává.

Chloris truncata R. Br. — Malajské souostroví, j. a vých. Austrálie, N. Zéland. PROBST uvádí asi 25 nálezů s vlnou ze Švýcarska, Francie, Německa, Skotska, j. Švédska; místy se vyskytoval každoročně (Derendingen, Kettwig). Z ČSSR se neudává.

Chloris virgata Sw. — Tropie obou polokoulí. PROBST uvádí 13 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, j. Švédska (někde každoročně — Derendingen).

Leptochloa mucronata (MICHX.) KUNTH. — Sev. Amerika. V stř. Evropě a v ČSSR není udáván.

Tribus *Sporobolae*: *Sporobolus elongatus* (LAM.) R. BR. — Rozšířený v tropech a teplejších zemích obou polokoulí. PROBST uvádí asi 25 nálezů, zavlečených s vlnou, z Francie, Německa, j. Švédska. Z ČSSR se neudává. Na pozemcích „Mosilany“ bylo nalezeno několik rostlin.

Tribus *Panicaceae*: *Eriochloa ramosa* (RETZ.) KUNTH. — Tropy Asie, Austrálie, snad i Afriky. PROBST uvádí asi 25 nálezů s vlnou, ze Švýcarska, Německa, Skotska a Skandinávie, často ve větším počtu rostlin. Z ČSSR se neudává. Na pozemcích „Mosilany“ nejčastější zavlečená tráva.

Panicum capillare L. — S. a J. Amerika. Podle PROBSTA často zavlečená s vlnou, např. v Belgii. V ČSSR vzácně zplánělá.

Panicum compressum BIV. — Sicilie. PROBST uvádí 1 adv. nález s vlnou v Belgii. Z ČSSR není udáváno.

Panicum obtusum H. B. et K. — Mexiko. Ze Stř. Evropy a z ČSSR se neudává. Na pozemcích „Mosilany“ bylo nalezeno několik rostlin.

Echinochloa colonum L. — Subtropy a tropy obou polokoulí, v Evropě Španělsko, Itálie. PROBST uvádí 6 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska, Německa, Belgie, Skandinávie. V ČSSR vzácně zplánělá (Holešovice v Praze). Na pozemcích „Mosilany“ bylo sbíráno několik rostlin.

Tribus *Andropogoneae*: *Andropogon hirtus* L. — Tropy. Ze stř. Evropy a z ČSSR se neudává. Na pozemcích „Mosilany“ bylo nalezeno několik rostlin.

Andropogon sericeus R. BR. — Austrálie, Nová Kaledonie, Kalifornie. PROBST uvádí 6 adv. nálezů s vlnou ze Švýcarska a z Dráždan. Z ČSSR se neudává. Na pozemcích „Mosilany“ byla častá.

D o d a t e k

Další druhy, výše neuvedené, vyrostlé z téhož odpadu od čištění vlny z podniku „Mosilana“, použitím k hnojení pozemku J. D v o ř á k a v Kuřimi 1962 a 1963:

Papilionaceae: *Trifolium glomeratum* L. — Britské ostrovy, Francie, Španělsko, Středomoří, Malá Asie, Sev. Afrika, Kanárské ostrovy, Madeira, zavlečen na N. Zélandě. PROBST uvádí adv. nález s vlnou z 9 lokalit po celé stř. Evropě. Z ČSSR se neudává.

Trifolium subterraneum L. — Záp. a j. Evropa, Př. Asie, Sev. Afrika, Kanárské ostrovy, Madeira, zavlečený na N. Zélandě, pěstuje se jako pícnina např. v Austrálii. PROBST uvádí adv. nález s vlnou ze 6 lokalit po celé stř. až záp. Evropě. Z ČSSR se neudává.

Gramineae: *Avena strigosa* SCHREB. subsp. *barbata* THELL. — Středomoří, atlantické pobřeží Evropy, k vých. až Zakavkazí, Babylón; zavlečený J. Afriku, Stř. a J. Ameriku. PROBST uvádí 4 adv. nález s vlnou z Francie, Skotska, Německa. Z ČSSR se uvedená subspecie neudává.

Ehrharta longiflora Sw. — Jižní Afrika, zavlečená též Austrálie. Ze stř. Evropy a z ČSSR se neudává.

Lagurus ovatus L. — Celé Středomoří, Kanárské ostrovy, zavlečený na N. Zélandě, pěstuje se někdy jako okrasný. V ČSSR ojediněle zplňuje (Častolovice). PROBST uvádí 1 adv. nález s vlnou ze Švýcarska.

Cynosurus echinatus L. — Středomoří, Př. Asie, zavlečená Brazílie, Uruguay, N. Zéland. PROBST uvádí 7 adv. nálezů ze Švýcarska, Německa, Belgie, Francie. V ČSSR vzácně zavlekána (např. Bratislava).

Briza minor L. — Středomoří, k východu až Sýrie, Zakavkazí, k severu v atlantické Evropě až j. Anglie, k západu až Azory, Kanárské ostrovy; zavlečená v j. Africe, Japonsku, na Havajských ostrovech, v Kalifornii, J. Americe, na N. Zélandě, N. Holandsku. PROBST uvádí 4 adv. nález s vlnou ze Švýcarska, j. Skotska. Z ČSSR se neudává.

Hordeum nodosum L. — J. a záp. Evropa, sev. a j. Afrika, S. a J. Amerika. PROBST uvádí 10 adv. nálezů ze Švýcarska, Německa, Belgie, Holandska, j. Švédska. V ČSSR planě u Lednice na Mor., vzácně též zavlekán (Smíchov v Praze).

Další druh mimo uvedené, vyrostlý z téhož odpadu od čištění vlny podniku „Mosilana“ v zahrádkářské kolonii v Brně—Černých Polích 1963:

Gramineae: *Eleusine japonica* STEUD. — Subtropy a tropy Starého světa. Ze stř. Evropy a z ČSSR se neudává.

Herbářové doklady jsou uloženy u J. D v o ř á k a a v herbáři botanického ústavu přírodovědecké fakulty Brno, Kotlářská 2.

- BRITTON N. et BROWN H. A. (1913): Illustrated flora of the Northern United States, Canada and the British Possessions, Vol. I. — New York.
- DOSTÁL J. (1958): Klíč k úplné květeně ČSR. — Praha.
- ENGLER A. et PRANTL K. (1897—1899): Die natürlichen Pflanzenfamilien. — Leipzig.
- EWART A. J. (1909): The weeds, poison plants, and naturalized aliens of Victoria. — Melbourne.
- (1930): Flora of Victoria. — Melbourne.
- HEGI G. (1908—1931): Flora von Mitteleuropa. — München.
- JACKSON DAYDON B. (1895 a násl.): Index Kewensis. — Oxford.
- JIRÁSEK V. (1952): Fytogeografická studie o rodu *Eragrostis* P. Beauv. — Preslia, Praha, 24 : 281—338.
- VON MUELLER (1887—1888): Key to the system of Victorian plants. — Melbourne.
- PROBST R. (1948): Wolladventivflora Mitteleuropas. — Solothurn.

Zprávy o literatuře

J. Hutchinson

The genera of Flowering Plants (*Angiospermae*), Volume 1. *Dicotyledones*

Clarendon Press, Oxford, 1964, 516 str., cena 6.6 liber. — (Kniha je v knihovně ČSBS.)

První díl HUTCHINSONOVA díla „The Genera of Flowering Plants“ obsahuje úvodní kapitoly a sedm řádů: *Magnoliales*, *Annonales*, *Lawrales*, *Dilleniales*, *Coriariales*, *Rosales* a *Leguminales*. Poslední dva řády zaujímají svým rozsahem největší část svazku.

V úvodní kapitole uvádí autor především několik prací, z nichž vycházel. Zejména je to práce BENTHAMA a HOOKERA, Genera Plantarum 1862—1883, jejichž popisy rodů autor revidoval podle novější literatury, a což je zvláště cenné, podle herbářového materiálu v Kew; jak sám uvádí, často popisy zkracoval, často měnil a doplnil o řadu nových. Z dalších souborných prací použil autor zejména dílo ENGLERA a PRANTLA, Die natürlichen Pflanzenfamilien v obou vydáních a dílo Pflanzenreich.

Pro výběr typových druhů použil autor Index Genericorum a pro údaje o počtu druhů DALLA TORREHO a HARMSE 1900—1907. Počet druhů, který HUTCHINSON uvádí, je často jen přibližný, zejména u velkých rodů, které nejsou dosud monograficky zpracovány. Stejně tak počet rodů odpovídá současným znalostem a nebude dlouho definitivní.

Dále uvádí autor stručně výklad svého fylogenetického principu a důvody dělení dvouděložných na dvě základní skupiny, na dřevinné, *Lignosae* a bylinné, *Herbaceae*. Obojí podrobně vyzložil ve druhém vydání díla Families of Flowering Plants. Rozdělení do řádů je také totožné jako v tomto díle a zde je demonstrováno pouze tabulkou.

Dále obsahuje první díl stručně geografické rozšíření a krátkou kapitolu s životopisnými poznámkami a hodnocením významu George Benthama a Josepha Hookera.

Ve speciální části jsou popisy řádů, klíče k čeledím, jejich rozšíření a význam a krátké kritické diskuse, klíče k podčeledím, tribům a rodům, u nichž jsou popisy, synonymika a stručné literární údaje. Autor se přidržel většinou širšího pojetí rodů (např. *Prunus*, *Lathyrus*, *Cytisus* aj.), někde však přejímá rozdělení na menší (např. *Potentilla* a *Argentina*, *Hosackia* a *Lotus*, ačkoliv naopak zde zahrnuje do rodu i *Tetragonolobus*, aj.). V případě dělení do tribů se autor nevyhnul přílišnému štěpení např. v čeledi *Fabaceae*, kterou rozdělil na 50 tribů. BENTHAM a HOOKER, jejichž klíč je v této práci přeložen, rozlišovali pouze 11 tribů, podobně značně menší počet uvádí ENGLER a PRANTL. HUTCHINSON odůvodňuje svoje podrobné dělení tím, že počet známých rodů se od dob BENTHAMA a HOOKERA téměř zdvojnásobil, a nelze proto vystačit s tak hrubým dělením.

Dílo tohoto druhu nemůže být nikdy úplným a vyčerpávajícím, ale snesením bohatého materiálu o současných znalostech a přínosem řady fakt získaných dlouholetým studiem herbářů je velmi důležitou a základní prací pro další výzkum v systematické botanice. Bude jistě nepostradatelnou příručkou pro všechny botanické ústavy.

A. Chrtková-Žertová